

Sygn. akt I Ns 774/16

POSTANOWIENIE

Dnia 16 czerwca 2017 r.

(...)w W., Wydział I Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Robert Belczącki

po rozpoznaniu w dniu 16 czerwca 2017 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym sprawy

z wniosku *J. G. (1)*

z udziałem *A. K., G. K. oraz A. W.*

o zabezpieczenie spadku po J. K., ur. (...) w G., zm. 10 czerwca 2015 r. w W., ostatnio stale zamieszkałym w W. przy ul. (...), polegające na zajęciu wierzytelności z rachunków bankowych przysługujących G. K., ur. (...)

w W., względem (...) Banku S.A. z siedzibą w W., (...) Banku S.A. z siedzibą w W. oraz (...) S.A. z siedzibą w W. do kwoty 749.000 zł

postanawia

oddalić wniosek

SSR Robert Belczącki

UZASADNIENIE

W toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym J. K., toczącym się przed Sądem Rejonowym dla Warszawy-Woli w Warszawie w sprawie o sygn. akt I Ns 909/15, wnioskodawczyni J. G. (1) wniosła o zabezpieczenie spadku po zmarłym polegające m.in. na zajęciu wierzytelności z rachunków bankowych przysługujących uczestnikowi G. K. względem (...) Banku S.A.

z siedzibą w W., (...) Banku S.A. z siedzibą w W. oraz (...) S.A. z siedzibą w W., do kwoty 749.000 zł.

W uzasadnieniu wniosku wnioskodawczyni podała, że uczestnik dokonał wypłaty środków zgromadzonych na rachunkach bankowych spadkodawcy co najmniej w tej kwocie.

W tym zakresie sprawa z wniosku o zabezpieczenie spadku została przekazana tutejszemu Sądowi Rejonowemu postanowieniem Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli

w W. z dnia 25 maja 2016 r.

Sąd Rejonowy ustalił i zważył, co następuje.

Wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie.

Według art. 635 § 1 i 2 k.p.c. sąd dokonuje zabezpieczenia spadku z urzędu bądź na wniosek każdego, kto uprawdopodobni, że jest spadkobiercą, uprawnionym do zachowku lub zapisobiercą, a ponadto wykonawcą testamentu, współwłaścicielem rzeczy, współuprawnionym co do praw pozostałych po spadkodawcy, wierzycielem

mającym pisemny dowód należności przeciwko spadkodawcy albo na wniosek Skarbu Państwa reprezentowanego przez naczelnika właściwego urzędu skarbowego.

W świetle tego przepisu zachodziła podstawa do przyjęcia legitymacji wnioskodawczyni J. G. (1) do żądania zabezpieczenia spadku po zmarłym J. K., skoro z treści jednego z testamentów ujawnionych w toku postępowania przed Sądem Rejonowym dla Warszawy-Woli w Warszawie w sprawie o sygn. akt I Ns 909/15 wynikało uprawdopodobnienie, że wnioskodawczyni może przysługiwać status spadkobiercy po zmarłym.

Na podstawie art. 634 k.p.c. spadek zabezpiecza się, gdy zostanie uprawdopodobnione, że z jakiegokolwiek przyczyny grozi naruszenie rzeczy lub praw majątkowych, które w chwili otwarcia spadku były we władaniu lub należały do spadkodawcy, zwłaszcza przez usunięcie, uszkodzenie, zniszczenie lub nieusprawiedliwione rozporządzenie.

Z przepisu tego wynika, że niezbędną przesłanką zabezpieczenia spadku jest stan zagrożenia rzeczy lub praw wchodzących w skład spadku. Wykładnia celowościowa tego przepisu prowadzi do wniosku, że zakresem jego regulacji objęte są wszelkie sytuacje,

w których majątek spadkowy pozostaje bez należytej ochrony, ponieważ spadkobiercy nie objęli spadku, a zarząd nad majątkiem spadkowym nie został przejęty przez wykonawcę testamentu lub kuratora spadku (por. Dziewulska Monika, Świeczkowski Jarosław, Urban Jarosław, w: Świeczkowski Jarosław (red.), Zabezpieczenie spadku i spis inwentarza. Komentarz do art. 627-639 k.p.c., Wolters Kluwer 2016, Lex).

W szczególności niebezpieczeństwo nieusprawiedliwionego rozporządzenia, jako przesłanka zabezpieczenia, zachodzi wtedy, gdy istnieje obawa rozporządzenia rzeczą lub prawem przez podmiot, który bezprawnie włada rzeczą lub ma możliwość bezprawnego dysponowania prawem na niekorzyść spadkobiercy lub innej osoby zainteresowanej (por. T. D., K. do art. 634 k.p.c. w: A. J. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. T. K. do art. 1-729, wyd. VII, W. K. 2017, Lex).

Niewątpliwie chodzi tutaj jednak o taki podmiot, który nie legitymuje się statusem spadkobiercy.

Zabezpieczenie spadku nie wchodzi w rachubę w razie objęcia spadku przez spadkobiercę albo objęcia zarządu spadkiem przez wykonawcę testamentu (art. 988 k.c.) lub kuratora spadku (art. 667 § 2 k.p.c.) (por. Komentarze do art. 634 k.p.c. w: K. Piasecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom II. Komentarz. Art. 367-729, Wyd. 7. Warszawa 2016, Legalis; A. Góra-Błaszczkowska (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom I. Komentarz. Art. 1-729 Warszawa 2015, Legalis; A. Zieliński (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Wyd. 9. Warszawa 2017, Legalis; J. Gudowski w: T. Ereciński (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom IV. Postępowanie rozpoznawcze. Postępowanie zabezpieczające, wyd. V, Wolters Kluwer 2016, Lex; T. Demendecki w: A. Jakubecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom I. Komentarz do art. 1-729, wyd. VII, Wolters Kluwer 2017, Lex).

Stan zagrożenia wynikający z braku należytej ochrony majątku spadkowego ustaje bowiem po objęciu spadku przez spadkobiercę lub objęciu zarządu spadkiem przez wykonawcę testamentu albo kuratora spadku (por. T. Żyznowski, Komentarz do art. 634 k.p.c., w: H. Dolecki (red.), T. Wiśniewski (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom III. Artykuły 506-729, wyd. II, Lex 2013).

Z treści poprzednio obowiązującego § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 października 1991 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania przy zabezpieczaniu spadku i sporządzaniu spisu inwentarza (Dz.U. z 1991 r. Nr 92, poz. 411) jednoznacznie wynikało, że zgłoszenie się spadkobiercy legitymującego się postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku w celu objęcia spadku lub wykonawcy testamentu albo kuratora spadku w celu przejęcia zarządu majątkiem spadkowym stanowiło podstawę uchylenia zabezpieczenia spadku.

W obecnie obowiązującym stanie prawnym brak odpowiednika tego przepisu, w szczególności nie zawiera go obecnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 października 2015 r. w sprawie niektórych czynności dokonywanych w ramach zabezpieczenia spadku (Dz.U. z 2015 r. poz. 1643).

Niemniej wykładnia funkcjonalna art. 634 k.p.c., według której potrzeba (przyczyna) pieczy nad spadkiem ustaje, gdy zgłosi się spadkobierca legitymujący się prawomocnym postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku albo zarejestrowanym aktem poświadczenia dziedziczenia w celu objęcia spadku albo wykonawca testamentu lub kurator spadku w celu przejęcia zarządu majątkiem spadkowym, pozostaje niekwestionowana w doktrynie (por.

J. G., K. do art. 634 k.p.c., w: T. E. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. K.. T. IV. Postępowanie rozpoznawcze. Postępowanie zabezpieczające, wyd. V, W. K. 2016, Lex).

Zabezpieczenie spadku odróżnia się od zabezpieczenia roszczeń spadkowych dochodzonych w konkretnych sprawach, w tym ewentualnych wzajemnych roszczeń pomiędzy spadkobiercami, gdzie podstawę zabezpieczenia stanowią przepisy art. 730

i nast. k.p.c. (por. Komentarze do art. 634 k.p.c. w: A. Zieliński (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Wyd. 9. Warszawa 2017, Legalis; J. Gudowski w: T. Ereciński (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom IV. Postępowanie rozpoznawcze. Postępowanie zabezpieczające, wyd. V, Wolters Kluwer 2016, Lex).

W szczególności jeśli w chwili działu spadku nie może nim być objęty przedmiot wchodzący w skład spadku, którym samodzielnie rozporządził jeden ze spadkobierców bez zgody pozostałych spadkobierców, rozliczeniu podlega jego wartość ustalona na chwilę działu spadku i według stanu na dzień otwarcia spadku, tak jakby przedmiot ten nadal wchodził w skład masy podlegającej podziałowi. Podstawę materialnoprawną takiego żądania stanowią przepisy o czynach niedozwolonych (art. 415 k.c.) w związku z przepisami materialnoprawnymi o współwłasności w częściach ułamkowych i dziale spadku. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2011 r., IV CSK 521/10, Lex nr 1102544).

Z kolei do rozstrzygnięcia sporów między spadkobiercą, który objął spadek, a pozostałymi spadkobiercami nie służy instytucja zabezpieczenia spadku, lecz tryb postępowania regulowany przepisami o zarządzie rzeczą wspólną (art. 200–208 k.c. i art. 611–616 k.p.c. w zw. z art. 1035 k.c.) (por. Komentarze do art. 634 k.p.c. w: K. Piasecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom II. Komentarz. Art. 367–729, Wyd. 7. Warszawa 2016, Legalis; A. Góra-Błaszczkowska (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom I. Komentarz. Art. 1-729 Warszawa 2015, Legalis).

Okoliczności sprawy niniejszej jednoznacznie wskazują na brak podstaw do zabezpieczenia spadku na podstawie art. 634 k.p.c.

Z odpowiedzi udzielonej przez (...) S.A. wynika, że całość środków zgromadzonych na rachunku bankowym zmarłego J. K. została wypłacona na zlecenie G. K. na podstawie aktu poświadczenia dziedziczenia (k. 39 akt o sygn. I Ns 909/15).

Znajduje to potwierdzenie w wyjaśnieniach uczestnika G. K., który przyznał, że z rachunków prowadzonych na rzecz zmarłego J. K. wypłacił odpowiednio z (...) S.A. kwotę 260.000 zł, z (...) S.A. kwotę 90.000 zł oraz z (...) Banku S.A. kwotę 399.000 zł. (k. 138 akt o sygn. I Ns 909/15).

Kwoty te odpowiadają łącznej kwocie 749.000 zł, objętej wnioskiem o zabezpieczenie w sprawie niniejszej.

Okoliczność te wskazują jednak, że wchodzące w skład spadku po zmarłym środki pieniężne, objęte wnioskiem o zabezpieczenie spadku, zostały już objęte przez uczestnika G. K. jako spadkobiercę. Potrzeba zabezpieczenia spadku na podstawie art. 634 k.p.c. w tym zakresie zatem nie zachodzi. Oceny tej nie zmienia spór dotyczący ustalenia kręgu spadkobierców i przysługujących im udziałów w spadku, powstały w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku, ani ewentualny spór związany z rozporządzeniem poszczególnymi składnikami majątku spadkowego bez zgody pozostałych. Tego rodzaju wzajemne roszczenia wchodzących w rachubę spadkobierców mogą być bowiem przedmiotem postępowania o dział spadku, gdzie może zachodzić podstawa do ich zabezpieczenia albo postępowania o zarząd majątkiem spadkowym.

Po drugie, we wniosku żądano zabezpieczenia spadku poprzez zajęcie wierzytelności

z rachunków bankowych przysługujących uczestnikowi G. K. względem (...) Banku S.A. z siedzibą w W., (...) Banku S.A.

z siedzibą w W. oraz (...) S.A. z siedzibą

w W., każdorazowo do kwoty 749.000 zł. Przedmiotem żądania były więc nie tyle składniki majątku spadkowego, co składniki majątku uczestnika. Brak było jednak jakichkolwiek okoliczności uprawdopodobniających to, że tego rodzaju wierzytelności pozostają w jakimkolwiek związku z wypłatą środków z rachunków prowadzonych na rzecz zmarłego J. K.. Wątpliwości budzi także żądanie zajęcia każdej z wierzytelności przysługujących uczestnikowi każdorazowo do kwoty 749.000 zł. Tego rodzaju sposób zabezpieczenia okazuje się nieproporcjonalny i niewspółmierny.

Po trzecie wreszcie, we wniosku nie uprawdopodobniono nawet, aby uczestnikowi G. K. w ogóle przysługiwały tego rodzaju wierzytelności względem (...) Banku S.A. z siedzibą w W., (...) Banku S.A.

z siedzibą w W. oraz (...) S.A. z siedzibą

w W., zwłaszcza że wskazanemu przez wnioskodawczynię (...) nie przysługuje osobowość prawna, gdyż jest to jedynie specjalistyczna jednostka organizacyjna Banku (...) S.A., który legitymuje się statusem osoby prawnej.

Z tych względów Sąd Rejonowy postanowił, jak w części dyspozytywnej.

SSR Robert Belczącki

ZARZĄDZENIE

1. Odpis postanowienia doręczyć:

a. pełn. wnioskodawczyni J. G. (1) - adw. M. S. bez pouczenia,

b. pełn. uczestnika A. K. - r.pr. K. B. (adres k. 143 akt o sygn. I Ns 909/15) bez pouczenia,

c. pełn. uczestnika G. K. - r.pr. R. C. (adres k. 143 akt o sygn. I Ns 909/15) bez pouczenia,

d. uczestnicze A. W. (adres k. 176 akt o sygn. I Ns 909/15) wraz z pouczeniem o sposobie i terminie wniesienia zażalenia,

2. O treści postanowienia – przesyłając jego odpis – powiadomić SR dla Warszawy-Woli w Warszawie, zwracając jednocześnie wypożyczone akta o sygn. I Ns 909/15.

16 czerwca 2017 r.

SSR Robert Belczącki